

ผู้นำไอเอ็มเอฟคนใหม่ กับ ปัญหาหนี้ยุโรป

Author: ดร.บัณฑิต นิจถาวร

ประธานคณะกรรมการสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

Created: 6/13/2011

ถ้าจำไม่ผิด วันนี่คงเป็นวันแรกที่ไอเอ็มเอฟ จะเริ่มกระบวนการสรรหาผู้นำคนใหม่ โดยเริ่มเปิดรับการเสนอชื่อจากประเทศสมาชิก

ผู้ที่เหมาะสมจะเป็น กรรมการผู้อำนวยการ กองทุนการเงินระหว่างประเทศคนใหม่ แทนนายโดมินิก สเตราส์ คาห์น ที่ลาออกหลังมีข้อกล่าวหาการล่วงละเมิดทางเพศ ที่เป็นข่าวใหญ่เมื่อสองอาทิตย์ก่อน ขณะนี้ความสนใจของประเทศสมาชิก 187 ประเทศและสื่อมวลชนอยู่ที่ ใครจะมาเป็นผู้นำไอเอ็มเอฟคนต่อไป จะเป็นคนจากประเทศในยุโรปเหมือนเดิม หรือเป็นคนจากประเทศกำลังพัฒนา ตามความสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาที่มีมากขึ้นในเศรษฐกิจโลก นี่คือน่าตื่นเต้นที่สื่อสนใจ แต่ประเด็นที่ตลาดการเงินและวงวิชาการให้ความสนใจก็คือ กรรมการผู้อำนวยการไอเอ็มเอฟ คนใหม่ จะมีวิธีการอย่างไรที่จะแก้ไขปัญหาหนี้ยุโรป โดยเฉพาะกรณีของกรีซ ที่ดูเหมือนจะยังไม่มีความหวัง เพราะแนวทางที่ไอเอ็มเอฟจะผลักดันเพื่อแก้ไขเรื่องนี้ จะมีผลอย่างมากทั้งต่อตลาดการเงินโลก และต่อการแก้ไขปัญหาหนี้สาธารณะในประเทศอื่นๆ ที่จะตามมา

ช่วงที่โดมินิก สเตราส์ คาห์น เป็นกรรมการผู้อำนวยการไอเอ็มเอฟ ต้องยอมรับว่า เขาเป็นกรรมการผู้อำนวยการ ที่ทำหน้าที่ได้ดีมากคนหนึ่ง เป็นผู้ที่วงการการเงินและการธนาคารระหว่างประเทศ ให้การยอมรับทั้งในแง่ความสามารถ จากพื้นฐานความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ที่ดีมาก ระดับอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนทั้งในฝรั่งเศส และสหรัฐ และในแง่การเป็นนักการเมืองที่มีทักษะสูง เป็นที่ยอมรับในวงการเมืองทั้งในยุโรป และอเมริกา

ช่วงที่นายสเตราส์ คาห์น ทำงานที่ไอเอ็มเอฟ เป็นช่วงที่วิกฤติเศรษฐกิจโลกกำลังเกิดขึ้น เขาได้แสดงความเป็นผู้นำโดยเสนอให้ ประเทศอุตสาหกรรมที่ประสบปัญหา กระตุ้นเศรษฐกิจโดยใช้มาตรการการคลังตั้งแต่ต้นมือ ความเป็นผู้นำนี้ ทำให้ไอเอ็มเอฟกลับมาเป็นองค์กรที่เป็นที่ยอมรับอีกครั้ง จนได้วงเงินเพิ่มเติมจากกลุ่ม G20 ในการทำหน้าที่ สำหรับประเทศในเอเชียที่เป็นไม้เบื่อไม้เมากับไอเอ็มเอฟ มาตั้งแต่วิกฤติเอเชีย ปี 2540 นายสเตราส์ คาห์น ก็สามารถทำให้ประเทศในเอเชียสบายใจขึ้น โดยยอมรับเหตุผลของการใช้มาตรการควบคุมเงินทุนไหลเข้าออก ในการบริหารเศรษฐกิจ รวมทั้งเสนอเพิ่มสัดส่วนคะแนนเสียงของประเทศเอเชียในไอเอ็มเอฟ ตามความสำคัญของประเทศเอเชียที่มีมากขึ้นในเศรษฐกิจโลก

แต่ที่สำคัญกว่าก็คือ นายสเตราส์ คาห์น เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญ ในการแก้ไขปัญหาหนี้ยุโรป ตั้งแต่ปีที่แล้ว ที่ปัญหาหนี้ยุโรปปะทุขึ้น เมื่อตลาดการเงินเริ่มมีข้อกังวลในความสามารถในการชำระหนี้ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปห้าประเทศที่มีหนี้สาธารณะสูง คือ กรีซ ไอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน และอิตาลี จากที่เศรษฐกิจยุโรปชะลอตัวลงมากจาก ผลของวิกฤติเศรษฐกิจโลก โดยปกติการแก้ไขปัญหานี้ ภาครัฐ รัฐบาลจะต้องประหยัด ต้องรัดเข็มขัด ลดการใช้จ่าย ปรับโครงสร้างภาษี และแปรรูป หรือขายทิ้ง ธุรกิจหรือวิสาหกิจของรัฐที่ไม่จำเป็น เพื่อหารายได้มาชำระหนี้ และในช่วงที่รายได้ภาครัฐมีความไม่แน่นอนจากเศรษฐกิจที่ชะลอตัว รัฐบาลก็อาจต้องการวงเงินช่วยเหลือชั่วคราวจากภายนอก เพื่อดูแลให้สภาพคล่องด้านการคลังไม่เป็นอุปสรรคต่อการชำระหนี้ ซึ่งวงเงินช่วยเหลือส่วนนี้ มักจะมาจากรัฐบาลภายนอก เช่นไอเอ็มเอฟ

ในช่วงแรกที่ยุโรปเกิดขึ้นปีทีแล้ว รัฐบาลของประเทศหลักในกลุ่มสหภาพยุโรป เช่น ฝรั่งเศส และเยอรมนี รวมถึงธนาคารกลางยุโรป หรือ อีซีบี ไม่เห็นด้วยที่ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปจะพึ่งความช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟ เพราะเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่กลุ่มสหภาพยุโรปจะสามารถแก้ไขกันได้ แต่หลายประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ก็เห็นด้วยกับการเข้ามาบีบบังคับของไอเอ็มเอฟ เพราะต้องการใช้เงื่อนไขไอเอ็มเอฟ เป็นข้ออ้างในการอธิบายต่อประชาชนว่า ทำไมต้องใช้เงินภาษีช่วยเหลือประเทศที่มีหนี้สูงอย่างกรีซ อันนี้เป็นเหตุผลให้ไอเอ็มเอฟ ภายใต้การนำของนายสเตราส์ คาคห์น เข้ามาบีบบังคับในการช่วยเหลือประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีปัญหาหนี้อย่างต่อเนื่อง เริ่มด้วย กรีซ ตามด้วยไออร์แลนด์ และโปรตุเกส ในลักษณะเดียวกัน การขอความช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟ เป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งส่วนหนึ่งต้องถือเป็นความสำเร็จของนายสเตราส์ คาคห์น ที่สามารถใช้ทักษะโน้มน้าวและผลักดันการแก้ไขปัญหาให้เกิดขึ้น ผ่านไอเอ็มเอฟ แต่ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า ต้นทุนของความสำเร็จ ก็คือ เงื่อนไขการปล่อยกู้ของไอเอ็มเอฟที่ปล่อยให้ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ที่ดูจะผ่อนปรนกว่าประเทศอื่นที่ไอเอ็มเอฟปล่อยกู้ ซึ่งอาจกระทบประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหา

ผ่านมาหนึ่งปี ผลก็คือการแก้ไขปัญหาหนี้ยุโรป ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อัตราดอกเบี้ยระยะยาวของประเทศสหภาพยุโรปทั้งห้าประเทศยังปรับสูงขึ้นต่อเนื่อง ล่าสุด อาทิตย์ที่แล้วอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลกรีซอยู่ที่ร้อยละ 17 ต่อปีและบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือพิทช์ ก็ได้ปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือของพันธบัตรรัฐบาลกรีซ ลงจาก BB+ เป็น B+ ต่ำกว่าระดับที่ควรลงทุน เหตุผลสำคัญก็คือ เศรษฐกิจกรีซหดตัวรุนแรง คือขยายตัว -4.5% ปีที่แล้ว และจะหดตัวอีกร้อยละ 3 ปีนี้ เศรษฐกิจที่หดตัวมาก ทำให้รัฐบาลไม่มีรายได้ภาษีที่จะชำระหนี้ ขณะที่ มาตรการรัดเข็มขัด และขายวิสาหกิจ ก็ไม่คืบหน้ามาก และถ้าจะทำเพิ่มเติม เพื่อลดการใช้จ่ายของภาครัฐ ก็จะทำให้เศรษฐกิจยิ่งหดตัวมากขึ้น ซึ่งอาจสร้างปัญหาการเมืองตามมา

ในทางเศรษฐศาสตร์ ปัญหาของกรีซ มาจากความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ลดลงจากค่าเงินยูโร ที่แข็งค่าเกินความสามารถของเศรษฐกิจกรีซจะปรับตัว โดยลดต้นทุนด้านอื่น ทำให้ภาครัฐมีภาระมากในการประคับประคองเศรษฐกิจ และดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ทำให้หนี้สาธารณะสูงขึ้น แต่ที่สำคัญการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ทำให้กรีซไม่มีกลไกอัตราแลกเปลี่ยนของตนเอง ที่จะช่วยเศรษฐกิจในการปรับตัว ซึ่งต่างจากประเทศนอกกลุ่มยูโรที่ประสบปัญหาที่สามารถใช้การอ่อนค่าของค่าเงิน กระตุ้นการส่งออก และการขยายตัวของเศรษฐกิจได้ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนไม่สามารถช่วยได้ การปรับตัวจึงต้องมาจากการประหยัดในประเทศ โดยลดการใช้จ่ายด้านการคลัง และการใช้จ่ายภาคเอกชน ทำให้ประชาชนมีภาระมากในการปรับตัว

ณ จุดนี้ ทางออกของกรีซ มีอยู่สามทาง ทางแรก คือ ให้เงินช่วยเหลือมากขึ้น เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการชำระหนี้ พร้อมกับพยายามทำมากขึ้นในแง่การประหยัดด้านการคลัง แม้เศรษฐกิจจะหดตัวมากขึ้นก็ตาม โดยหวังว่าการแก้ไขจะช่วยให้ความสามารถในการชำระหนี้ดีขึ้นในที่สุด ทางที่สอง ก็คือ ปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อให้ ภาระหนี้ที่ต้องชำระ สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง แต่ทางเลือกนี้ จะสร้างความเสียหายมากต่อ ผู้ถือพันธบัตรที่ออกโดยรัฐบาลกรีซ ที่จะขาดทุนจากการลดลงของมูลค่าหนี้ โดยเฉพาะผู้ถือที่เป็น ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งอาจสร้างปัญหาต่อสถาบันการเงินตามมาได้ และทางเลือกที่สาม ก็คือ กรีซอาจต้องออกจากสหภาพยุโรปเป็นการชั่วคราว เพื่อให้มีอัตราแลกเปลี่ยนและนโยบายการเงินของตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจกรีซในการแก้ปัญหา

ขณะนี้ยังไม่ชัดเจนว่า การแก้ไขปัญหากรีซจะออกมาในแนวทางใด ดังนั้น ผู้นำไอเอ็มเอฟคนใหม่ จะสำคัญมากในการผลักดันทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อผลการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจและระบบการเงินโลก ดังนั้นประเด็นสำคัญขณะนี้ไม่ใช่ ผู้นำไอเอ็มเอฟ ควรมาจากประเทศไหน หรือเป็นโควตาของใคร แต่ ผู้นำไอเอ็มเอฟคนใหม่ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเป็นกลางที่จะผลักดันแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาให้กับเศรษฐกิจโลก เพื่อดูแลประโยชน์ส่วนรวมของ

สมาชิกทั้ง 187 ประเทศ ในแง่ผู้นำไอเอ็มเอฟคนใหม่ไม่ควรเป็นนักการเมือง เพราะสิ่งที่เศรษฐกิจโลกต้องการจากไอเอ็มเอฟ ก็คือ การเป็นสถาบันที่ทำงานอย่างมืออาชีพ และเป็นกลาง

วันนี้ขอแค่นี้ก่อน พบกันใหม่วันจันทร์หน้าครับ

ที่มา

<http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/bandid/20110530/392908/ผู้นำไอเอ็มเอฟคนใหม่-กับ-ปัญหาหนี้ยุโรป.html>